

Інформація про фінансові ризики та їх потенційний вплив на державний бюджет у 2018 році

Стратегією реформування системи управління державними фінансами на 2017 – 2020 роки, затвердженою розпорядженням Кабінету Міністрів України від 08.02.2017 № 142-р, передбачено запровадження системи управління фінансовими ризиками з метою мінімізації їх впливу на державний бюджет.

Фінансовими ризиками є чинники, які можуть призводити до зменшення доходів державного бюджету, збільшення видатків, дефіциту державного бюджету, державного боргу порівняно із запланованими показниками.

Державні фінанси в Україні є чутливими до кількох значних фінансових ризиків. Вони включають: макроекономічні ризики, ризики, пов'язані із державним боргом та державними гарантіями, державними підприємствами і управлінням державним майном, фінансовим сектором.

МАКРОЕКОНОМІЧНІ РИЗИКИ

Соціально-економічний розвиток України відбуватиметься в умовах збереження певних викликів та ризиків. Зокрема, це загроза ескалації бойових дій на сході, вірогідність погіршення зовнішньоекономічної кон'юнктури на світових товарних ринках, міграційні процеси та інші.

Основні прогностичні макропоказники економічного і соціального розвитку України на 2018-2020 роки розроблені за трьома сценаріями та схвалені постановою Кабінету Міністрів України від 31.05.2017 № 411 «Про схвалення Прогнозу економічного і соціального розвитку України на 2018-2020 роки».

При розрахунках базових показників проекту державного бюджету на 2018 рік враховано сценарій 1 макроекономічного прогнозу, який передбачає: зростання реального ВВП на 3,0%; збільшення номінального ВВП до 3 247,7 млрд. грн; зростання споживчих цін (грудень до грудня) 7,0 відсотка.

Сценарій 1 та 2 передбачають активне впровадження економічних і соціальних реформ, визначених у середньостроковому плані пріоритетних дій Уряду до 2020 року, затвердженому розпорядженням Кабінету Міністрів України від 3 квітня 2017 р. № 275 "Про затвердження середньострокового плану пріоритетних дій Уряду до 2020 року та плану пріоритетних дій Уряду на 2017 рік".

При цьому за сценарієм 1 більш помірними вбачаються темпи адаптації бізнесу до нових умов, враховуючи збереження значних викликів та ризиків в економіці. Також становлення інноваційно-інвестиційної моделі є затратним процесом через зростання витрат товаровиробників та держави в цілому на проведення модернізації виробництва та підвищення його інноваційної складової, що в період трансформаційних процесів не дає можливості демонструвати високі темпи росту.

За сценарієм 2 економічний та соціальний розвиток відбуватиметься на фоні більш оптимістичних очікувань щодо адаптації бізнесу до зміни економічних умов, а також більш динамічного зрушення соціальних показників, зокрема зростання соціальних стандартів та нижчого рівня безробіття, більшого притоку капіталу ззовні.

Сценарій 3 враховує нестійкість тенденцій світової економіки і передбачає дещо гірші зовнішні умови розвитку, ніж у сценаріях 1 і 2. Негативний вплив зовнішньої кон'юнктури послаблюватиме фінансові можливості впровадження реформ.

Таблиця 1

Основні прогностичні макроекономічні показники

Показник	Сценарій 1 (під проект бюджету)	Сценарій 2	Сценарій 3
Валовий внутрішній продукт, номінальний, млрд. гривень	3 247,7	3 299,9	3 261,8
Валовий внутрішній продукт, відсотків до попереднього року	103	104	101,2
Індекс споживчих цін, грудень до грудня попереднього року, відсотків	107	107,4	110,5
Індекс цін виробників промислової продукції, грудень до грудня попереднього року, відсотків	109	110,2	110,9
Середньомісячна заробітна плата працівників, бруто:			
номінальна, гривень	8 629	8 712	8 374
номінальна, скоригована на індекс споживчих цін, відсотків до попереднього року	110,9	111,8	106,2
Кількість зайнятих економічною діяльністю у віці 15–70 років, млн. осіб	16,35	16,38	16,3
Рівень безробіття населення у віці 15-70 років (за методологією МОП), відсотків до економічно активного населення відповідного віку	9,1	8,9	9,2
Сальдо торговельного балансу, визначене за методологією платіжного балансу, млн. доларів США	-7 387	-7 313	-6 973
Експорт товарів та послуг, млн. доларів США	54 419	55 770	52 796
у відсотках до попереднього року	107,3	109,9	104,1
Імпорт товарів та послуг, млн. доларів США	61 806	63 083	59 769
у відсотках до попереднього року	108,0	110,2	104,5

Враховуючи, що основні макропоказники сценарних умов розвитку економіки між собою суттєво не відрізняються, то відповідно дохідна частина бюджету також не буде мати суттєвих відхилень внаслідок реалізації різних сценаріїв.

Фіскальні ризики можуть мати місце при суттєвих шокових явищах розвитку економіки, як це було під час фінансово-економічної кризи у 2008-2009 роках. Міністерство економічного розвитку і торгівлі в своїх макропрогнозах на 2018-2020 роки не передбачає подібних шокових явищ.

При цьому стаття 52 Бюджетного кодексу України передбачає проведення Кабінетом Міністрів України щоквартальної оцінки відповідності

основних прогнозних макропоказників економічного і соціального розвитку України показникам, врахованим під час затвердження Державного бюджету України, а також можливість внесення змін до бюджету у разі відхилення оцінки основних прогнозних макропоказників від прогнозу, врахованого під час затвердження Державного бюджету України, що надає достатній інструментарій реагування у разі справдження макроекономічних ризиків, які було неможливо передбачити під час складання проекту Державного бюджету України.

ДЕРЖАВНИЙ БОРГ

Основним завданням боргової політики у 2018-2020 роках буде досягнення цільових показників за борговим навантаженням із забезпеченням фінансування державного бюджету в запланованих обсягах та зменшення видатків на обслуговування боргу.

Для зменшення впливу курсових ризиків на розмір та вартість обслуговування державного боргу основний акцент буде зроблено на збільшення частки гривневих запозичень.

Стимулювання попиту на облігації внутрішньої державної позики буде забезпечуватися шляхом продовження практики прогнозованості під час проведення аукціонів з розміщення облігацій внутрішньої державної позики та розвитку їх вторинного ринку для забезпечення високої ліквідності цих інструментів. Також велика увага буде приділятися розширенню кола інвесторів на ринок облігацій внутрішньої державної позики шляхом подальшого спрощення механізмів доступу.

Основним викликом для боргової політики України в найближчі роки є суттєве зростання виплат за зовнішнім боргом починаючи з 2019 року. Тому важливим завданням боргової політики на наступні три роки є забезпечення повноцінного доступу до зовнішніх джерел фінансування для рефінансування такої заборгованості разом із зменшенням вартості обслуговування боргу та забезпеченням більш плавного графіка його погашення.

Відсутність повноцінної можливості залучення коштів офіційних та комерційних кредиторів для рефінансування зовнішнього боргу призведе до зниження резервів Національного банку, за рахунок яких фінансуватимуться боргові виплати. Це негативно впливатиме на стан валютного ринку та створить ризики девальвації гривні, що може призвести до зростання споживчих цін та підвищення боргового навантаження на бюджет внаслідок високої частки валютного боргу в загальному обсязі державного та гарантованого державою боргу (69,2 відсотка).

Важливою передумовою для успішного рефінансування зовнішнього державного боргу є продовження виконання програми співробітництва з Міжнародним валютним фондом. Це є необхідною умовою для забезпечення доступу до фінансування з боку міжнародних фінансових інституцій та інших офіційних кредиторів. Крім того, факт успішної імплементації програми співробітництва з Міжнародним валютним фондом позитивно оцінюється іноземними інвесторами, що дозволить успішно повернутися на ринок зовнішніх запозичень та зменшити їх вартість.

Збалансованість та стійкість бюджетної системи забезпечуватиметься шляхом дотримання таких показників:

- здійснення платежів за державним боргом вчасно та в повному обсязі;
- фінансування дефіциту державного бюджету в запланованих обсягах переважно шляхом здійснення внутрішніх запозичень;
- збільшення в структурі державного боргу частки внутрішнього боргу шляхом розширення переліку потенційних інвесторів в облігації внутрішньої державної позики та стимулювання ліквідності на вторинному ринку;
- встановлення граничного обсягу державного боргу на рівні не більше ніж:

Таблиця 2

Назва показника	2018	2019	2020
Державний борг до ВВП, %	62	58	55
Гарантований державою борг до ВВП, %	22	19	18
Державний та гарантований державою борг до ВВП, %	84	77	73
Граничний обсяг надання державних гарантій	не більше 3% доходів загального фонду державного бюджету		

ДЕРЖАВНІ ГАРАНТІЇ

Гарантований державою борг за станом на кінець 2016 року склав 279 мільярдів гривень, або 11,7 відсотка ВВП. З них приблизно 170 мільярдів гривень (7,1 відсотка ВВП) припадає на кредити, залучені від Міжнародного валютного фонду Національним банком України. Решта гарантій, в основному, стосуються гарантій за позиками державних підприємств, наданих під інвестиційні та інфраструктурні проекти, на загальну суму близько 109 мільярдів гривень (4,6 відсотка ВВП).

У 2016 році Уряд надав гарантії для фінансування програм, пов'язаних із підвищенням обороноздатності і безпеки держави на суму 2,9 млрд. грн. за запозиченнями державних підприємств - учасників державного концерну «Укроборонпром» та приватної компанії ТОВ «Українська бронетехніка» (273 млн. гривень).

Більшість державних гарантій надаються за зовнішніми позиками, а тому містять валютно-курсіві ризики.

За 2010 рік - I півріччя 2017 року державою виконано гарантійних зобов'язань за позичальників, що отримали кредити під державні гарантії на загальну суму 5,9 млрд. гривень. Проектом закону про держбюджет на 2018 рік передбачаються витрати, пов'язані з виконанням державою гарантійних

зобов'язань в обсязі 0,9 млрд. гривень. Уряд також намагається забезпечити відшкодування витрат державного бюджету на виконання гарантійних зобов'язань. Загальна сума відповідних відшкодувань та повернення коштів за субкредитними угодами за період 2010 - I півріччя 2017 року склала 15 млрд. гривень.

Бюджетний кодекс України передбачає надання державних гарантій за рішенням Кабінету Міністрів України або на підставі міжнародних договорів України. Крім цього, в законі про річний бюджет встановлюються ліміти на обсяг гарантій, що можуть бути надані протягом даного року: на 2018 рік ця сума встановлена на рівні 3 відсотків від доходів загального фонду державного бюджету.

ДЕРЖАВНІ ПІДПРИЄМСТВА

Станом на 01.01.2017 в управлінні суб'єктів управління об'єктами державної власності перебувало 3 435 суб'єктів господарювання державного сектору економіки. До цієї кількості не включено 169 суб'єктів господарювання, які станом на 01.01.2017 були розташовані на тимчасово окупованій території – Автономній Республіці Крим.

Так, із 3 435 суб'єктів господарювання станом на 01.01.2017 здійснювали фінансово-господарську діяльність 1 770 суб'єктів господарювання (51,5% від загальної кількості), не працювали – 1 301 суб'єкт господарювання.

При цьому, із працюючих суб'єктів господарювання отримали прибуток – 1 184 суб'єкта; спрацювали безприбутково – 90 суб'єктів; отримали збиток – 496 суб'єктів.

У 2016 році суб'єктами господарювання державного сектору економіки отримано чистого доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) на загальну суму 590,8 млрд. грн., що на 35,5% більше ніж у 2015 році. Собівартість реалізованої продукції склала 488,3 млрд. гривень (на 30,6% більше ніж у 2015 році).

За підсумками 2016 року суб'єктами господарювання отримано 39,6 млрд. гривень чистого прибутку (за результатами 2015 року загальний чистий збиток становив 2,2 млрд. гривень), у тому числі ПАТ «НАК «Нафтогаз України» отримав 26,5 млрд. грн. прибутку або 67 % від загальної величини прибутку суб'єктів господарювання державного сектору економіки (за результатами 2015 року чистий збиток компанії склав 27,7 млрд. гривень).

Сума податкових платежів, що надійшла до державного і місцевих бюджетів у 2016 році від державних підприємств, становить 122,2 млрд. гривень. При цьому, державними підприємствами сплачено у 2016 році податку на прибуток у сумі 16,7 млрд. гривень.

Так, до державного бюджету у 2016 році надійшло частини чистого прибутку (доходу) державних унітарних підприємств та їх об'єднань, що вилучається до бюджету, та дивідендів (доходу), нарахованих на акції (частки, паї) господарських товариств, у статутних капіталах яких є державна власність на суму 11,8 млрд. грн. або 0,5% ВВП. При цьому відрахування від ДП «Адміністрація морських портів України», ПАТ «Турбоатом»,

ДП «Національна енергетична компанія «Укренерго», ДП «Міжнародний аеропорт «Бориспіль» та ДП «Національна атомна енергогенеруюча компанія «Енергоатом» складають близько 50% від загальної суми, що надійшла у 2016 році.

У 2017 році очікується збільшення відрахування частини чистого прибутку (доходу) та дивідендів до 25,0 млрд. грн. за рахунок перерахування дивідендів від ПАТ «Національна акціонерна компанія «Нафтогаз України» у сумі 13,3 млн. гривень.

При розрахунку показників загального фонду державного бюджету на 2018 – 2020 роки починаючи з 2018 року враховано зниження (з 75% до 50%) базового нормативу сплати частини чистого прибутку (доходу), який відраховується до Державного бюджету України державними унітарними підприємствами та їх об'єднаннями.

З метою оцінки фіскальних ризиків, пов'язаних з діяльністю суб'єктів господарювання державного сектору економіки, були відібрані 48 найбільших суб'єктів господарювання, з якими можуть бути пов'язані фіскальні ризики. До цього переліку включені суб'єкти господарювання, що є суб'єктами природних монополій, а також ті суб'єкти господарювання, які отримували допомогу держави, є великими за розміром своїх активів або доходів, мають низьку фінансову ефективність, значну заборгованість.

Вказані 48 суб'єктів господарювання ведуть діяльність в різних галузях, зокрема - в енергетичній, вугільній, транспортній, космічній галузях, нафтогазовому секторі, агропромисловому комплексі.

Слід зазначити, що цими суб'єктами господарювання у 2016 році сплачено податкових платежів до державного бюджету у сумі 91,3 млрд. грн., що становить 74,7 відсотка загальної суми податкових платежів, що надійшли до зведеного бюджету України від суб'єктів господарювання державного сектору економіки.

При цьому, найбільшими платниками податків і зборів до бюджету були, зокрема ПАТ «НАК «Нафтогаз України», ПАТ «Українська залізниця», ДП «НАЕК «Енергоатом», ДП «Адміністрація морських портів».

Так, ПАТ «НАК «Нафтогаз України» сплатило податків, зборів та інших обов'язкових платежів до бюджетів у розмірі 16,3 млрд. гривень. Чистий прибуток товариства у 2016 році становив 26,5 млрд. гривень. Розмір кредитного портфелю компанії станом на 31.12.2016 становив 67,2 млрд. гривень.

ПАТ «НАК «Нафтогаз України» субсидує збитки від постачання газу за регульованими тарифами до бюджетних установ, релігійних організацій, районних комунальних опалювальних підприємств тощо (як надавач таких послуг з боку держави) за рахунок коштів від інших видів діяльності.

Діяльність ПАТ «НАК «Нафтогаз України» пов'язана з такими ризиками: ризик рефінансування, оскільки терміни погашення більшої частини боргів настануть протягом найближчого року; ризики, пов'язані з обмінним курсом гривні до іноземної валюти, оскільки компанія здійснює закупівлю газу також і в іноземних постачальників; кредитні ризики, що пов'язані з продажем газу фінансово неспроможним компаніям, зокрема обленерго.

У 2016 році ПАТ «Українська залізниця» сплатило податків, зборів та інших обов'язкових платежів до бюджетів у розмірі 15,2 млрд. гривень. Чистий прибуток товариства у 2016 році становив 320,0 млн. гривень. Розмір кредитного портфелю компанії станом на 31.12.2016 становив 41,4 млрд. гривень.

Слід зазначити, що ПАТ «Українська залізниця» здійснює надання послуг з перевезення пасажирів за цінами, які не покривають собівартості.

Діяльність ПАТ «Українська залізниця» пов'язана з такими ризиками: ризик ліквідності, оскільки виплата значної частини боргів буде здійснюватися у найближчий рік; ризики, пов'язані з обмінним курсом гривні до іноземної валюти, враховуючи, що надходження в іноземній валюті складають незначну частку усіх надходжень компанії; кредитні ризики, що пов'язані з проблемою стягнення боргів з боржників.

У 2016 році ДП «НАЕК «Енергоатом» сплатило податків, зборів та інших обов'язкових платежів до бюджетів у розмірі 8,6 млрд. гривень. Чистий прибуток ДП «НАЕК «Енергоатом» у 2016 році становив 187,1 млн. гривень. Розмір кредитного портфелю компанії станом на 31.12.2016 становив 13,1 млрд. гривень.

На даний час ДП «НАЕК «Енергоатом» реалізує великі капітальні проекти, зокрема будівництво центрального сховища відпрацьованого пального, заводу з переробки відходів, реконструкцію системи водопостачання для Південноукраїнської АЕС.

Діяльність ДП «НАЕК «Енергоатом» має такі ризики: ризики, пов'язані з тарифами на електроенергію та обсягами її постачання, оскільки тарифи можуть бути встановлені на рівні, що нижче собівартості виробництва; ризики, пов'язані з обмінним курсом гривні до іноземної валюти, оскільки ДП «НАЕК «Енергоатом» має заборгованість в іноземній валюті.

У 2016 році ДП «Адміністрація морських портів» сплатило податків, зборів та інших обов'язкових платежів до бюджетів у розмірі 4,7 млрд. гривень. Чистий прибуток ДП «Адміністрація морських портів» у 2016 році становив 3,9 млрд. гривень. Загальний розмір заборгованості станом на 31.12.2016 становив 1,4 млрд. гривень.

ДП «Адміністрація морських портів» реалізує капітальні проекти, такі як реконструкція водних підходів та водних ділянок біля причалів у портах.

Діяльність ДП «Адміністрація морських портів» пов'язана з такими ризиками: ризики, що зумовлені обмінним курсом гривні до іноземної валюти, враховуючи що більшість доходів складають доходи, деноміновані в іноземній валюті; ризики, пов'язані із ставкою портового збору, яка значно перевищує ставки в інших портах Чорного моря, що негативно впливає на конкурентоспроможність надання послуг.

За результатами фінансово-господарської діяльності у 2016 році 48 суб'єктами господарювання отримано чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) у сумі 479,7 млрд. грн., що становить 81,2 відсотка від отриманого чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) усіма підприємствами державного сектору економіки.

У результаті отриманих доходів та здійснених витрат 48 суб'єктами господарювання загальна сума за показником «Чистий фінансовий результат» за

2016 рік становила 32,4 млрд. грн., або 81,8 відсотка від отриманого прибутку усіх державних підприємств.

При цьому, цим підприємствам було надано державну підтримку у вигляді дотацій, субсидій, субвенцій тощо на суму 3,8 млрд. гривень.

Так, десять державних вугледобувних підприємств отримали у 2016 році державну підтримку на часткове покриття витрат із собівартості готової товарної вугільної продукції на загальну суму 1 372,8 млн. грн., з яких найбільші одержувачі ДП «Селидіввугілля» – 255,0 млн. грн., ДП «Лисичанськвугілля» - 234,8 млн. грн., ДП «Первомайськвугілля» - 188,7 млн. грн.; підприємства реструктуризації отримали підтримку на заходи із закриття збиткових вугледобувних підприємств – 106,7 млн. гривень.

Слід зазначити, що основними ризиками, які можуть впливати на формування показників державного бюджету, пов'язаними з діяльністю державних підприємств у плановому періоді, є зокрема наступні:

- зменшення відрахувань податкових та неподаткових платежів, у тому числі частини чистого прибутку, дивідендів на державну частку (порівняно із запланованим обсягом);
- виконання державою гарантійних зобов'язань у разі неможливості суб'єктів господарювання виконати свої зобов'язання перед кредиторами;
- надання додаткової державної допомоги для покриття збиткової діяльності суб'єктів господарювання за формами, встановленими Законом України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання».

До основних факторів, що можуть негативно вплинути на фінансування державних підприємств та призвести до матеріалізації цих ризиків, відноситься: можливе падіння української та глобальної економік, що може мати негативні наслідки для попиту на продукцію багатьох державних підприємств; зниження цін на товари; зростання процентних ставок; падіння валютного курсу, внаслідок чого зросте вартість обслуговування боргових зобов'язань, деномінованих в іноземній валюті та вартість імпортованих позицій.

Крім того, менше підвищення тарифів (порівняно з очікуваним), які державні підприємства можуть виставляти за свої товари та послуги, призведе до гірших показників їх ефективності (порівняно з очікуваними).

Також, протягом більше ніж 20 років багато державних підприємств не забезпечували належний рівень інвестицій в свою інфраструктуру, що призвело до погіршення їх ефективності та якості послуг. Для того, щоб змінити цю ситуацію, державним підприємствам буде необхідно здійснювати адекватні інвестиції для підтримки та поновлення своїх активів для того, щоб мати можливість стабільної роботи.

Слід зазначити, що Урядом затверджений Середньостроковий план пріоритетних дій до 2020 року (розпорядження Кабінету Міністрів України від 03.04.2017 № 275-р), яким передбачаються заходи щодо реформування у 2017 році та середньостроковій перспективі, у тому числі сфери управління об'єктами державної власності. Головною метою таких заходів є удосконалення управління державними підприємствами та підвищення їх ефективності, що дасть можливість пом'якшити фіскальні ризики, пов'язані з цим сектором. До основних дій відносяться наступні:

- створення реєстру державних підприємств із групуванням у три категорії: підприємства, що підлягають приватизації; підприємства, що підлягають ліквідації (із розпродажем майна); підприємства, що залишаться у державній власності (при цьому в останній категорії повинна залишитися абсолютна меншість підприємств);
- приватизація значної частки державних підприємств та продаж непрофільних/не задіяних в основній діяльності активів державних підприємств на прозорих умовах;
- створення незалежних наглядових рад на особливо важливих для економіки державних підприємствах;
- удосконалення системи корпоративного управління на державних підприємствах, зокрема з урахуванням Принципів корпоративного управління ОЕСР;
- призначення за результатами прозорого конкурсу керівників на інших державних підприємствах, управління якими є незадовільним.

ПРИВАТИЗАЦІЯ

Урядом затверджено перелік об'єктів державної власності, що підлягають приватизації у 2015 - 2017 роках, до якого включено більше 300 підприємств різних галузей.

При цьому, основні надходження в 2017 році від приватизації у розмірі 17,1 млрд. гривень очікуються від продажу контрольних пакетів акцій: ПАТ «Одеський припортовий завод», АТ «Харківобленерго», ВАТ «Запоріжжяобленерго», ПАТ «Миколаївобленерго», ПАТ «Хмельницькобленерго», ВАТ «Тернопільобленерго», ПАТ «Центренерго» (із залученням радника), ПАТ «Турбоатом» (із залученням радника), блокуючих пакетів акцій енергопостачальних та енергогенеруючих компаній, теплоелектроцентралей.

Основними ризиками невиконання планових показників з надходження до державного бюджету України коштів від приватизації державного майна є низька інвестиційна привабливість об'єктів приватизації, які пропонувалися до продажу, та відсутність попиту на значні об'єкти приватизації.

На даний момент підготовлена нова редакція Закону України «Про приватизацію державного майна», в якому об'єднуються закони, що регулюють питання приватизації в один законодавчий акт для формування ефективної правової бази у сфері приватизації, а також вносяться зміни до інших законодавчих актів з метою гармонізації законодавства.

Зазначений проект Закону спрямований на уніфікацію та оптимізацію законодавства з питань приватизації, спрощення процедури приватизації об'єктів державної власності та скорочення термінів її проведення, можливість визначення ціни об'єктів приватизації платоспроможним попитом, посилення захисту прав інвестора, що має забезпечити збільшення надходжень до державного бюджету.

Наразі реалізовується пілотний проект щодо запровадження електронних торгів (аукціонів) з продажу об'єктів малої приватизації з використанням електронної торгової системи Prozorro.

Відповідно до Середньострокового плану пріоритетних дій Уряду до 2020 року, затвердженого розпорядженням Кабінет Міністрів України від 03.04.2017 № 275-р, одним із ключових пріоритетів економічного зростання, зокрема, є активізація процесів приватизації.

Протягом 2018-2020 років планується активізувати процеси приватизації шляхом розширення кола об'єктів приватизації та спрощення механізмів продажу, зокрема через електронні аукціони, що дозволить оптимізувати частку державного сектору економіки та забезпечить надходження коштів від приватизації державного майна до державного бюджету.

Водночас, недоотримання надходжень від приватизації державного майна призведе до збільшення державних запозичень відповідно до положень статті 15 Бюджетного кодексу України, що, в свою чергу, призведе до збільшення обсягу державного боргу та видатків на його обслуговування.

УМОВНІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ

Станом на кінець 2016 року явні умовні зобов'язання за наданими державним підприємствам державними гарантіями становили суму 96,3 млрд. гривень або 4,1 % ВВП, при цьому майже всі ці зобов'язання несуть в собі курсові ризики. Найбільші потенційні збитки загрожують ПАТ «НАК «Нафтогаз України» (28,5 мільярдів гривень); ПАТ «Державна продовольчо зернова корпорація України» (40,8 мільярдів гривень). Пов'язані з обслуговуванням гарантованих боргів державних підприємств фінансові витрати держави протягом останніх п'яти років становили приблизно 0,2 % ВВП. В бюджеті 2017 року передбачені кошти на покриття очікуваних вимог про виконання гарантійних зобов'язань, зокрема, стосовно позик, наданих ДП «Лисичанськвугілля» та ДП «Дирекція будівництва та управління національного проекту «Повітряний експрес» та інших інфраструктурних об'єктів Київського регіону.

У випадку дефолту державних підприємств держава не зобов'язана обслуговувати негарантовані зобов'язання. Обмежень на запозичення з боку державних підприємств не існує, проте Міністерство фінансів (для внутрішніх довгострокових і всіх зовнішніх запозичень, гарантій та поруки за такими запозиченнями) та орган виконавчої влади, який здійснює функції управління державною власністю (для внутрішніх короткострокових запозичень, гарантій та поруки за такими запозиченнями) погоджує умови запозичень, а також передачу при цьому державних активів у заставу.

ПОТЕНЦІЙНІ ЗБИТКИ ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ

Виникнення ризиків у фінансовому секторі безпосередньо пов'язано з кризовими явищами в банківській системі, які спостерігались в Україні у 2014-2016 роках. Неплатоспроможними було визнано понад 90 банківських установ,

на які в докризовий період припадало близько третини активів всіх діючих банків.

В кінці 2016 року ПАТ КБ «ПриватБанк» перейшов у власність держави. Витрати на поповнення його статутного капіталу за станом на сьогодні склали 139,3 млрд. гривень.

Протягом 2014 – 2016 років, з метою збереження довіри вкладників та стабільної діяльності банківської системи, а також для забезпечення виконання Фондом гарантування вкладів фізичних осіб (далі - Фонд) покладених на нього повноважень, Урядом були прийняті рішення про надання фінансової підтримки Фонду на загальну суму близько 60 млрд. гривень.

За цей період Фонд, у рамках виплати гарантованої суми відшкодування (200 000 грн.), відшкодував вкладникам неплатоспроможних банків близько 85 млрд. гривень.

З початку кризи Уряд та Національний банк вжили ряд заходів для зміцнення банківської системи. Вони включали, зокрема, вимоги до усіх збиткових банків представити плани реструктуризації та виконання вимог щодо адекватності капіталу. Національний банком було також проведено діагностику найбільших 60-ти банків та розроблено графіки капіталізації для тих банків, які потребували цього.

Щодо націоналізованого Приватбанку слід зазначити, що Уряд вживає заходів, які спрямовані на забезпечення ефективної і стабільної роботи банку, забезпечення максимально можливого відшкодування збитків, які були понесені Державою при капіталізації банку.

Системні ризики для українського фінансового сектору зменшувалися із відновленням бази фондування в банках, виконанням програм рекапіталізації більшістю великих банків.

Поряд з цим слід зазначити, що на сьогодні одним з ключових завдань є вирішення проблеми «непрацюючих кредитів» (NPLs), яка суттєво обмежує банківське кредитування.

Запровадження в наступному році МСФЗ 9 може призвести до подальшого збільшення рівня резервів для покриття ризиків, що в свою чергу може негативно вплинути на прибуток та капітал банків.